

Uogle Bemærkninger angaaende Smugbrænderierne og deres Udryddelse, navnlig i Jylland.

—

Efter den Tilladelse, Regjeringen ved Placat af 23de Feb. d. A. havde givet Sandboerne til indtil 1ste Mai sidstleden straffrit at asleverere deres Brændeviinsredskaber, ere i Jylland henved 11000 mere eller mindre fuldstændige og vægtige Brændeviinstøier asleverede eller paa anden Maade afhændede og gjorte ubrugelige. Naar man nu udregner, hvor mange Gange der er brændt med ethvert af disse 11000 Brændeviinstøier og hvor mange Potter Brændeviin deraf ere udvundne, da seer man først tilfulde, hvilken Række af Lovovertrædelser, der her er begaaet, til Forurettelse for Kjøbstadborgernes lovlige Næring og for den Kongelige Kasse, til Skade for den nationale Velstand, formedelst det ringe Udbytte af Kornet, der kunde have været anvendt langt hensigtsmæssigere og have frembragt langt rigere Frugter end ved dette Brændeviinspidfkeri, endelig til liden eller ingen Fordeel for Bonden selv, og til moralsk Fordærvelse for Tjenesteyende og Børn, der have været Medvidere og Deeltagere, ja saa at sige ere opdragne i og tillærte til dette Uvæsen.

Det er den jydskke Bondes Frihedsfølelse og hans medfødte Hang til at gaae i hans Forfædres Fodspor, der har givet Anledning til, at den ulovlige Brændeviinsbrænden har taget saadan Overhaand i Sylland fremfor i de andre danske Provinser. „Seg har Tilladelse til at bage mit Brød og brygge mit Øl,“ siger han, „jeg kan hjerne mit Smør, og mine Høns lægge mig Og uden at deraf svares Skat eller Afgift; hvorfor maa jeg da ikke ogsaa gjøre med mit Korn, hvad jeg vil, ved selv at tilberede mit Brændeviin, istedetfor at kjøbe det i Kjøbstaden.“ — „Mit Brændeviinstøi har jeg arvet fra min Fader og han igjen af sin Fader, og den, der fratager mig denne min Eiendom, betragter jeg som Fjende og Randsmand, især naar han i denne Hensigt ved Nattetide kommer til mig og gjennem søger mit Huus og mine Gjemmer.“ — „Seg erkjender ikke,“ siger han fremdeles, „at Tolbvæsenet anstiller en saa forhadt Undersøgelse af Nidkjærhed, for at opfylde Kongens Lov; det er Haveshge og Haab om Binding ved Confiskationen, der er Bevæggrund for Toldbembedsmændene, imedens Herredsfogden ikkun nødtvungen giver Medfølge o. s. v.“

Saaledes tænkte og talde den jydskke Bonde, og saaledes have hans Forfædre talet før ham; i disse Værdomme er han opdragen, og det er ikke at undre over, at han dermed undskylder sin ulovlige Fremgangsmaade. Han undskylder den baade selv, og han finder Undskyldning hos hans Medbrødre, der brænde ligesom han, undertiden vel endog hos Herredsfogden. Dmtrent 11000 Brændeviinsredskaber ere nu afleverede, imedens det er næsten uden Exempel, at 1 saadant er bleven anmeldt eller foresunden ved Skifter, hvor de dog, ligesom alle øvrige Gjenstande, skulde anmeldes!

Jeg skal nu, som en Ven af lovlig Orden, henvende mig til den ellers saa brave og dygtige jydskke Bonde med den fulde Over-

beviisning, at han nu har indseet og i Fremtiden vil indsee det Urigtige i sin Handlemaade. — Det er hos Kjøbmændene i Kjøbstæderne, Han skal have sine Colonialvarer, Sukker og Kaffe, sit Tømmer og Jern, Salt og Tjære; men mon Han ret skulde have overveiet, hvorledes det ikke er at vente, at disse Kjøbmænd, der have høie Skatter at svare, men i hvis lovlige Næring, Brændeviinsbrænden, Han gjør Indgreb, skulde kunne bestaae uden i al Fald ved at sætte Prisen paa disse Varer i samme Forhold op, som Han ved at brænde til sig selv og Andre stiller dem ved deres beregnede Fordeel af Brænderi? — Han fordrer af Regjeringen, at den skal skaffe Ham Sikkerhed for Eiendom og Liv, for Tyve- og Morderhaand; men har Han ret betænkt, at den, for at være istand dertil, for at kunne holde Domstole og Retterting og Politi, behøver sine Skatter og Afgifter, og at de Fordringer til et forbedret Landpoliti, som Han ved sine Stedfortrædere i Stændersalen har gjort, ikke kunne tilfredsstilles, med mindre det, ved at lade Kongen, hvad Hans er, bliver muligt at udføre saadanne kostbare Forbedringer? — For at skaffe Gjødningsmidler til hidtil udnyttede Jorder, og for at give de Kjøbstæderne langt fraliggende Egne Leilighed til at kjøbe Brændeviin i Nærheden, er der i de sidste Aar, efter Stændernes Raad, i Sylland indrettet endeel Landbrænderier; men paa et Par enkelte nær har det hidtil været disse ofte med stor Bekostning indrettede Anlæg umuligt at drive Bærket med nogen Kraft, og hvorfor? Fordi den ulovlige Brændeviinsbrænden enten har gjort Affættningen umulig eller dog saa ringe, at Anlæggene ikke forrente sig. Baade Kjøbstæderne og Landet have saaledes lidt under Følgerne af den jydskke Smugbrænden, og alligevel ere disses Tab saavel som Statskassens for Intet at regne imod den Indflydelse, samme har havt paa Bondens Retsfølelse og moralske Bevidsthed, paa Familielivet og den huuslige Tilstand. — For

den naturlige Følelse kan det vel være rigtigt at maatte gjøre med sit Korn ligesom med sin øvrige Eiendom, hvad man vil; men naar Staten, for at erholde en hensigtsmæssig Indtægt for Finantserne, og for at beskytte Kjøbstæderne i en dem engang fra Aarhøds Tid forbeholdt Næringsvei, har forbuden Landboen i Almindelighed, uden særlig Bevilling, at tilberede Brændeviin af Korn, da overtræder Han Loven, naar Han desuagtet gjør det, og gjør sig ligesaavist skyldig i en Retskrænkelse, som om Han ved at faae sit Hartkorn angivet mindre, end det er, eller, ved at forsølske sin Skattebog kunde unddrage sig Hartkornskatterne. — Det vilde være for vidtløftigt her i alle sine enkelte Dele at nævne den Indskyldelse, som disse Overtrædelser medføre i moralsk Henseende; men det er indlysende, at det ikke er godt for Bevidstheden, at vide sig skyldig i en ulovlig Handling, som man ikke blot selv er belavet paa ved Løgnens Hjælp at nægte, men ogsaa har befalet sin Huusstand at skjule og fragaae, var det endog for Retten; — at det ikke kan tjene til at bevare Myndigheden som Huusbond, naar Eendet som Medvider ei blot kan nægte Ham Lydigbed i det daglige Liv og med Trodsighed besvare Hans Befalinger med de Ord: „Huff paa at I brænder, Huusbond,“ men ogsaa hævne sig ved at angive Ham og paadrage Ham Straf og sig selv den Vancere, hvormed den offentlige Mening stempler saadanne Angivelser. — Naar derfor Embedsmændene fratage Bonden Hans ulovlige Redskab og lade Ham mulctere som Lovovertræder, da ikke blot opfyldte de den strænge Befaling, de have dertil, men de virke derved ligesaavist til Moralitetens Fremme, og man er ikke berettiget til at antage Andet, end at de af Nidkjærhed og i den gode Sags Tjeneste gaae strengt frem imod dem, der overtræde Lovene.

Men er det saaledes vist, at der ved denne ulovlige Smugbrænden er meget at tabe og fordærve paa den ene Side, da

skulde man, især naar man kender Tydens medfødte Talent og hans snilde practiske Opfattelse med at bedømme og gribe sin Fordeel, paa den anden Side troe, at Fordeelen deraf maatte være overveiende stor. Der er i denne Henseende i et Nummer af Aarhus Stiftstidende for indeværende Aar af en Bondeven gjort en Beregning over det rimelige Udbytte, som vistnok kommer det Sande saa nær, at det vilvære tilstrækkeligt her at gjentage den.

„Da jeg antager,“ siger Indsenderen, „at meget faae have beregnet, hvilken Fordeel en Brænding med et lidet Redskab giver, saa vil jeg, som bekjendt med dette, fremsætte Følgende til enhver fornustig Landboes Overveelse, og jeg tør derefter være forvisset om, at den Mand, som veed at vurdere sin Arbeidskraft, vil indsee, at, hvad han taber for sit Agerbrug, ved at benytte Brændevinspiberne, er mere end der kan erstattes ved den beregnede Fordeel i Brændeviin og Spøl.

I et 2 Tønders Kar antages indmæ-	
sket 3½ Skp. eller 4½ Pæ Byg og Malt,	
som er af Værdi	7 ½ 12 s.
Heraf antages i Almindelighed udbragt 10	
Potter 8 gr. Brændeviin, som vurderet til	
1 ½ pr. Pot, hvorfor godt Brændeviin nu	
kjøbes i Byerne giver	10 ½
Spølen vurderes til	2 — 8 s.
	<u>12 ½ 8 s.</u>

Altfaa er tilsyneladende vundet paa hver Brænding 4 ½ 12 s.

„Jeg vil nu,“ siger Indsenderen fremdeles, „spørge enhver fornustig Landbo om disse 4 ½ 12 s. kan erstatte: 1) det Brændeviin, som I nødes til at give Eders Ehende og det som I tractere bort mere, end Tilfældet vilde være, naar I købte denne Vare, idet I solgte Eders Korn; 2) det Brændsel, som 16—20 Timers Tid under Kjedlen kan ansættes til, og formene I at have Eders Brændsel for Intet, saa have I det dog ikke

uden Dpoffrelse af Arbeidskraft; 3) Den Arbeidskraft, som afdrages fra Eders vigtigere Beshjæftigelser ved Vandbæring, Mæskning, Brænding, Destillation, Møllekjørsel m. v. 4) Den Risiko, som I staae ved at blive grebne i Gjærningen."

Ved Siden af denne forholdsviis saare ringe Fordeel er det sandsynligt, at Bonden paa mere end een Maade er bleven ført bag Lyset ved Indkjøbet af sit Brændeviinstøi. Kjedelførerne have vel vidst at gjøre sig betalte for deres lange Reiser med en Gjenstand, der er saa vanskelig at transportere som Kobberet; og det er rimeligt, at de have benyttet den Tiltro, som Medviden i en ulovlig Handling maa frembringe, til ogsaa ved de andre Gjenstande, som de sædvanlig frembyde til Salg, at føre Kjøberne bag Lyset. Endskjøndt det er vanskeligt nærmere at bevise dette, turde det dog ikke være uden Interesse her at anføre en Begivenhed, der berettiger til at antage, at Bedragerier ere gaaede i Svang. Ved Afleveringen af Redskaber indtil 1ste Mai, er der, efter hvad man er kommen til Kundskab om, til et Toldsted i det nordlige Jylland indkommet i Brændeviinstøier over 8000 \mathcal{L} , der af Sælgerne bleve udgivne for Kobber. Ved en Undersøgelse, der blev anstillet for at udfinde den virkelige Vægt i Kobber, fandtes det imidlertid, at næsten alle de mindre Brændeviinstøier vare ved Piberne belagte med 2 à 4 \mathcal{L} Bly; imellem Kobberet og Blyet fandtes en Udfyldning af Leer og Sand, og næsten alle de Støier, som ikke havde Bly udvendig, vare fyldte indvendig med Bly og dette overstrøget med Rødt, for at give det Kobberets Farve; hvorhos der paa alle Svaleapparaterne var anbragt ved den øverste Pibe 5 à 8 \mathcal{L} Bly under en Bedækning af Kobber. Det er antageligt, at Hænderhaverne af deslige Redskaber selv ere blevne bedragne, ved den ommeldte svigagtige Indretning, for flere Rigsdaler paa hvert Brændeviinstøi, de i sin Tid have kjøbt af Kobberhandlere.

So mere blind den jydskke Bonde saaledes har været for sin egen Fordeel og for den sørgelige Indfyldelse, som den ulovlige Smugbrænderen har havt, desto mere maa det glæde enhver Fædrenelandsven, at han nu har indseet det Rette, og ved efter Regjeringens landsfaderlige Tilbud at aflevere sine Redskaber, givet et Exempel, der, saalænge lovlige Orden og borgerlig Velvære paaafhænges, skal geraade ham til Ære og til sand Fordeel. At de, der nu have afleveret deres Brændeviinstøier, ikke atter anskaffe noget nyt, derfor borger den jydskke Bondes i Almindelighed rebellige Tænkemaade, ligesom det heller ikke er at tvivle om, at den, der paa denne Maade har villet drive Spøg med Regjeringen, og kun betragtede den nu skete Aflevering som et Salg af gammelt Kobber, for igjen at anskaffe nyt, vil blive behandlet med alvorlig Strengthed. — Sogneforstanderskaberne, hvis Virksomhed i denne Sag Staten skylder saa meget, ville, ved fremdeles at ansee den som en Uressag, vide at sørge for, at den gode Aand, der har lagt sig for Dagen, ikke hengaaer ubenyttet, men indskærpes og bevares hos Unge og Gamle, i Skolen og i Livet, overalt hvor dertil gives Leilighed, og at ethvert Tilbagefald ansees med fortjent Misbilligelse; og ligesom de nu med Beredvillighed have imødeføjet Toldbenedsmændenes Bestræbelser, saaledes er det at haabe, at de ei heller i Fremtiden ville afholde sig fra med hine at samvirke til det Maal, der fremdeles er en værdig Gjenstand for Regjeringens Bestræbelser — fuldstændig Udryddelse af Smugbrænderierne paa Landet.

Den 18de August 1843.

